

Arh-74

Fetva muftije u Saraj Bosni, sejjida Šakira: Kad Hind umre a ostavi iza sebe Zejnebu i druge nasljednike pa ako Zejneb podnese tužbu i zaniječe nasljednike rekavši da je njena majka dok je bila u životu njoj prodala iz cjelokupne ostavine neke stvari, i ukoliko ne bude bilo drugog svjedoka osim Zejnebinog oca Zejda, da li se Zejnebine tvrdnje mogu potvrditi samo svjedočenjem njenog oca Zejda?

Odgovor je: Ne može.

Arh-75

Fetva: Ako spahija jednog sela Zejd poželi da sakupi desetinu i poreska davanja koji su prema primjerku carskog deftera, na osnovu kanuna i šerijata, njemu određeni da li se Omer koji koristi čifluk u navedenom selu može bez razloga umiješati u neka poreska davanja koja pripadaju Zejdu prema carskom defteru?

Odgovor je: Ne može. (Iz *sultanskog kanuna*)

Arh-76

Fetva: Ako Zejd ode u drugu zemlju i ako mirijska zemlja koja je prešla (na njegov) sa njegovog oca nije nikome uručena te on ode u strane zemlje i više od sedam godina od njega nema vijesti da je zdrav (tj. u životu), ako umre također, i njegova majka Hind te pošto zemlja ostane slobodna (upražnjena) Zejdova sestra Zejneb preuzme i obrađuje nakon isteka deset godina mirijsku zemlju od Zejda koja je prešla sa njihovog oca te svake godine daje spahiji hakove sa erazije (mirijske zemlje) pa i ona, također, umre i ostavi iza sebe amidžića Amra i njegovog brata i nestalog Zejda pa Amr također, preuzme tu zemlju bez spora i koristi je nakon što je prošlo 15 godina dajući spahiji šerijatsku desetinu te ako, nakon što prođe 31 godina otkada nema vijesti o Zejdu, Zejd dođe iz druge zemlje te pokrene tužbu govoreći da je to zemlja od njegovih roditelja i da će je preuzeti, da li će se to prihvatiti? Uzvišeni Allah zna. Neće. (Iz *sultanskog kanuna*).

Arh-77

Fetva: Umre li Hinda i ostanu li iza nje njen muž Zejd, majka Safija, kćerke Zejneba i Rukijja i njen rođeni amidžić Amr koliko će mnogo biti ostavinskih dijelova.

Odgovor je: Uzvišeni Allah zna.

Od 13 dijelova 3 dijela Zejdu, 2 dijela Safiji, po 4 dijela Zejnebi i Rukijji a drugom Amru nema dijela. (Prema djelu *Feraiz*)

Arh-78

Fetva: Umre li Zejd i ostanu li iza nje njen muž, majka i njena braća Amr i Bekir i majčine sestre Umijja i Rukijja i amidžić po ocu Bešir koliko će biti ostavinskih dijelova?

Odgovor je: Uzvišeni Allah zna.

Od 24 dijela 12 dijelova Zejdu, po 2 dijela Amru i Bekiru i Zejnebi i Rukijji, 4 dijela drugom Beširu. (Prema djelu *Feraiz*)

Fetva: Da li su oni preči od stranaca da im daju pod tapiju prema nasljednim dijelovima na ovaj način Hindinu zemlju i emlak?

Odgovor je: Uzvišeni Allah zna. Mogu. (*Imâdu'-din*)

Sidžil Nevesinjskog kadije

Fragmenti iz 1181. do 1189 (1767. do 1775.) godine. Original ovog sidžila nalazi se u orijentalnoj zbirci Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Fotokopije ovog sidžila ima arhiv Hercegovine.

Str.4.

Normirane cijene mesa 28 džumadel uhra 1181 (1767)

Govedina 20, ovčetine 14, loj 5, svijeće 11 para.

Kod Telarevića Sulejmana i Osmana 30 glava

Kod Solakovića Ahmeda 50 glava

Kod Munla Derviša 50 glava

Kod Čupine tabaka 30 glava

Kod Jašara iz Slivja 25 glava

Kod popova brata Jefte prazno

Kod Brajevića i Šatorovića 80 glava

Kod Timurovića 60 glava

Kod Kavazovića 60 glava

U Kasabi 200 glava

Kod Eminića 80 glava

Kod Ismaila Čolpe 60 glava

U Brataču se nisu pokorili i izvršili naredbe: Bajezid i Ahmed Radinović, Mehmed Grbić i Alija Ćorić. Dva konja su predana Bejtu-l-malu i za njihovo održavanje određeno je po pet akči dnevno. 18 rebiul ahira 1181 (1767)

Str.34

Mustafa, sin Salih hodžin iz Biograda vjenčao se je, preko svoga zastupnika spomenutog mu oca, sa Ismihanom, kćerkom Ahmedovom iz Grabovice, koju je zastupao Mehmed, sin Hasanov. Ovo su posvjedočili: Abduzahir i Mustafa baša, sinovi Ibrahimovi. Mehri muedžel je 15.000 akči. U muharemu 1185 (1771) godine.

Salih, sin Ibrahimov (nejasno) iz Bijelog polja vjenčao se je, preko svoga zastupnika Hasan baše, sina Ali bašina iz Mostara, sa Razijom, kćerkom Saliha Čagoza koju je zastupao (nejasno), sin Ahmedov iz Hrušta. Ovo su posvjedočili: Hasan baša, sin Husein baše i Salih Čagoz, sin Mustafin iz Hrušta. Mehri muedžel je 6.000 akči. U redžebu 1185 (1771) godine. Svjedoci: Ismail baša Pajo, Hasan baša Gaković, Derviš Džino, Ismail. Poslužitelj.

Halil ef. Sin Vaiz ef. Vjenčao se je sa Umidulsumom kćerkom Derviš Mehmed ef. Koji je zastupao Abdulah, sin Moer ef. Ovo su posvjedočili: Alibeg Čelebić i sin mu Abdulah. Mehri muedžel je 60.000 dirhema. Brak je sklopljen 18. rebia I 1189 (1771) godine. Svjedoci: Mustafabeg, sin Ismailbegov, Munla Derviš, Husein Ledić iz Kolečkog.

Str.46

Mijat zlatar (kujundžija) osumnjičen je da je pokrao dućan Arslan baše Handžara. Mehmed Haznadarević, Husein hodža i Mustafa Čavka ?, jamče da će on doći na sud. 26. šabana 1184 (1770) godine. Svjedoci: Davudbeg, Mustafabeg, Alibeg, Hasan, poslužitelj.

Mustafa baša Šetka je tužio Omera Tuleka i Simu Šipovca da su mu uzurpirali zemlju zvanu Radkodol u Grabovici. Oni su izjavili da su od Msutafe uzeli zemlju na četvrtinu. Svjedoci: Munla Mehmed Ibrahimkadić, Abdulah beg Čelebić, Ishak iz Kleškog (Kolečkali) Halil baša (nejasno)

(Povod pisanju dokumenta) je ovo:

Mustafa-beg Veljo²⁰³ dao je pred šerijatskim sudom, u prisutnosti Osmana iz Željuše,²⁰⁴ ovo očitovanje:

»Spomenuti Osman mi je dužan 2.001 akću. Tada sam pristao da mi dâ 15 ovaca i da se (prodaju po cijeni) kakva je na pijaci, te su prodate za 1.151 akću, ali on izbjegava da mi dâ (ostatak od) 850 akći. Tražim da se ispita i naredi da (mi se taj ostatak) dâ.«

Prilikom saslušanja Osman je poricao navode. Kad je zatražen dokaz koji bi bio u skladu sa njegovom tužbom, muslimani: čizmedžija Omer i Deli-hafaf posvjedočili su istinitost očitovanja Mustafa-bega, izdata je presuda o isplati svote od 850 akći i na traženje upisano je.

Šuhud-ul-hal:

Šaban-beg, Mehmed Pejan, Ibrahim-baša, Mustafa muhzir i drugi.

37v

On je otkrovitelj!

17v/1

[308 — Registracija ustupanja zemlje]

(Povod pisanju dokumenta) je ovo:

Velija hafaf iz Podgorana,²⁰⁵ pred šerijatskim sudom, u prisutnosti Ibrahima iz istog sela, dao je ovo očitovanje:

»Prije izvjesnog vremena spomenuto lice (mi) je ustupilo jednu baštinu. Međutim, on je prodao jednu njivu nekom drugom licu. Zahtijevam da se ispita i da se o tome sačini zapisnik.«

Poslije saslušanja i date izjave spomenuta njiva je dosuđena navedenom Veliji i na traženje upisano je u sidžil.

Zapisano u prvoj dekadi blagoslovenog ramazana (10)42 (12—21. marta 1633).

Šuhud-ul-hal:

Hasan spahija, Šaban halifa, Mustafa muhzir i drugi.

1v/2

[309 — Postavljenje staratelja]

(Povod pisanju dokumenta) je ovo:

Zimija Mihajlo, staratelj maloljetne djece zimije Milete, koji je umro prije izvjesnog vremena, a bio nastanjen u mahali hadži-Balije, razriješen je dužnosti staratelja. Pošto je nosilac ovog dokumenta zimija Tomaš dostojan i zaslužuje da obavlja spomenutu starateljsku dužnost, šerijatski sud ga postavlja i imenuje starateljem da čuva imovinu spomenutih maloljetnika, da se stara o njima do njihova punoljetstva i da obavlja i druge poslove.

Navedeni je tom prilikom prihvatio starateljsku dužnost i poslove, koji iz toga proističu, pred svijetlim šerijatskim sudom. Na traženje upisano je kako je odlučeno.

Šuhud-ul-hal:

Jusuf-baša radžil, Abdi-beg đundi, Osman čehaja, Ibrahim-baša i drugi.